

Nem vették lazaan, minden dolgozó
munkáját *Alber lette*

333.3

Szálló helyett vendégszoba

Erzsiék a nagyvárosban

A nagyváros és *Hatvani Erzsi* — most ismerkednek egymással. Budapest rejtelmes, vonzó. A 23 éves lány riadt, kíváncsi. Két esztendeje sehová sem tartozik, csak önmagához. Testvéreitől, szüleitől elszakított felnőttiségéhez, gumigyári betanított munkás mivoltához. Sokminden hiányzik abból a *Szív utcai Ibusz szobából*, amelyben műszakbeosztásától függetlenül, különféle napszakokban hajtja álomra gondolatokkal teli fejét. A szagok, a zajok és a korom után de nehéz fel-

idézni a tágas, illatos mezőket, elképzelni, hogy kisebb testvérei körülötte téblábolnak.

Még szerencse, hogy a háziaknak van három gyerekük és barátságosak hozzá. Jövőre, ha a *Taurus* átadja az új nyíregyházi abrónégyarat, véget ér a „napfogyatkozás”. Újra az otthon fényeiben sütkérezhet. Barátok, ismerősök veszik megint körül. Addig már fél lábbon állva is kibírja.

— *Hogyan került Erzsi két évvel ezelőtt fizetővendég-szobába?*

10 millió évente

— Úgy, hogy a *Taurus* a fővárosi anyagárban tanítja be azokat a nőket, férfiakat, esetenként házaspárokat, akik, illetve amelyek épülő új üzemnek munkásai lesznek. A rozszant gyári barakk szálló viszont csak százszemélyes. A betanítás idejére Pesten tartózkodó dolgozókon kívül pedig még körülbelül 700 saját embert kell elhelyezni. De hol? Az Erzsi félék — úgy két és félszáz szabolcsi — ezért kerültek *Ibusz szobába*. Kényszerűségből.

Ennek a kényszerűségnek természetesen ára van.

— Ha a magánbérlemények éves kiadásait és a fizetővendég-szobák költségeit nézzük, akkor több, mint 10 millió forint — számol *Veres György*, szociálpolitikai főosztályvezető. De vajon lehetne más megoldás is?

A főosztályvezető újra számol.

— Most adják át az

építők az új munkásszállónkat. Parkosítva, berendezve, ötszintes kényelemmel cirka 40 millióba kerül. A nyírségiék előbb-utóbb visszamennek. Aki marad, az jövőre is, azután is aludni, lakni akar. Az új szálló 230 személynek nyújt átmeneti otthont. Két ilyen korszerű szállóval már tudnánk enyhíteni a gondot. De ezzel még a házaspárok és a nők elszállásolása nem lenne megoldva. Mégis úgy vélem, a szállóépítés az olcsóbb, a jobb.

Csakhat, munkásszállót építeni nem egyszerű a fővárosban. Kell hozzá telek, kivitelező és persze pénz. Az üzemek ettől is, meg a társulások építkezéstől is húzódoznak. Azt sem kutatják, milyen vállalatok szabad szállóhelyeit lehetne szerződéssel lekötöni. Különben megadott a megoldás: a magánbérlemény és a fizetővendég-szoba.

Visszatérő kuncsaftok

Az *Ibusz* budapesti fizetővendég-szolgálatának csoportvezetője *Kiss István*né hosszan sorolja a visszatérő klienseket. *Magyar Optikai Művek*, *Magyar Hajó- és Darugyár*, *Kéziszerszámgépgyár*, *Csepel Művek*, *Elzett*, *Minőségi*

Cipőgyár, *Füszért Vállalat* és így tovább. 120—130 gyár, üzem és intézmény van a listán. Csupán az *Ibusz* fővárosi fizetővendég-helyeinek — ami körülbelül ötezer — bő 40 százalékát kötik le egész éven át a munkahelyek.

Emellett a *Cooptourist*, a *Volántourist* és a Fővárosi Idegenforgalmi Hivatal hasonló szolgáltatásait ugyancsak jócskán terhelik.

A terhelést elvileg kell érteni. A forgalmazóknak gyakorlatilag mindegy, ki fizet a vendégszobáért. A lényeg, hogy fizessen. A bérbeadók némelyike is örömmel veszi, ha nem hetente cserélődnek a kliensek. Őket végképp nem érdekli más, csak a levonások után járó havi összeg.

Kit érdekel egyáltalán, hogy a vállalatok ilyen célra kiadott millióit lehetne-e, s miképp hasznosuló pénzzé tenni? Mert ha egy-egy üzem jövőjét nézzük, a magánbérlemény is, az *Ibusz-szoba* is tűzoltó módszer, hézagtomogató, nem végleges, megnyugtató megoldás. Ha pedig a fizetővendégszolgáltatás eredeti rendeltetését vizsgáljuk, is-

merve Budapest égető szállodai gondjait, az évről évre növekvő turistaforgalmat, megint oda jutunk, hogy *nincs rendjén valami*.

Metropoliszunk munkásszállásain körülbelül 50 ezer vidéki ember él. A Fővárosi Tanács tavalyi vizsgálata megállapította, hogy a szállókat igénybe vevők száma csökkenő tendenciát mutat, *kihasználtságuk* átlagában *alatta van a 90 százaléknak*, ám még jóideig 38—39 ezer nő és férfi, jobb híján, szállókba kényszerül. A felmérés szót sem ejt arról, hogy a több száz pesti munkásszálló *negyede* a szigorító rendelkezés ellenére sem felel meg a legalapvetőbb egészségügyi előírásoknak.

A tanulmányféle azt is elhallgatja, hogy a tanács felügyeletén belül is van megközelítően harminc olyan szálló, amely „kategorikusan kívüli”, azaz *osztályon aluli*.

Legalizált drága albérlet

Ezek után fölösleges lenne azt kérdezni, miért nem kapkodnak a vállalatok a fennmaradó tíz százaléknál férőhely után. Egyszerűen azért, mert sem nekik, sem a dolgozóknak nem kell az emeletes ágy, a gondozatlan barakk, a hámló vakolat, a „menedékhely”. Márpedig a kihasználatlan szállodai tíz százalékot jobbra ilyen helyek alkotják. Erről hallgat a statisztika. Ha rendbehoznák a munkásszállókat, lenne rá vendég, s a többi vállalat nem kényszerülne a fizetővendég-szolgáltatást igénybe venni.

Amivel viszont *legalizálják a méregdrága albérletet*. Egy ember havi szobadíja megközelíti az 1400 forintot. Az is nyugtalanító ebben a kérdésben, hogy jóllehet ez a kiadás a termelési költséget terheli, végsősoron *kihatala nyereségre*.

Az elmondottak világosan mutatják, *minden út Rómába*, azaz a *munkaerőgazdálkodáshoz*, vagyis az emberhez vezet. Budapest tíz körömmel *kapaszkodik* a vidékről érkező dolgozókbá, számol velük, de ez a számolás minduntalan hibásra sikerül.

Egyedül az építésügyi tárca szervezte meg okosan, racionálisan a szállókérdést. Mondják: persze, mert rákényszerítette őket a szükség.

A szobaforgó szükség egyre hangosabban kopogtat minden olyan budapesti üzem kapuján, amelyik eddig nem tudta, vagy nem akarta megnyugtatóan elrendezni vidéki dolgozóit „második otthonát”. Ez a szükség, ahogy mondani szokás, emberi tényező. Én úgy mondanám, *létfeltétel*.

Szabó Iréne